

national treasury

Department:
National Treasury
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PUO YA KOPANELO YA BOPHATLALATSI BA DITABA

**LEFAPHA LA NAHA LA MATLOTLO LE DITSHEBELETSO TSA LEKGETHO TSA
AFRIKA BORWA**

**E MABAPI LE KGATISO YA 15 YA SELEMO KA SENG YA DIPALOPALO TSA
LEKGETHO**

PRETORIA, LABOHLANO LA 3 TLHAKUBELE 2023

Lefapha la Naha la Matlotlo le Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa ba phatlaladitse kgatiso ya 15 ya selemo ka seng ya Dipalopalo tsa Lekgetho.

Phatlalatso ena ya 2022 e fana ka kakaretso ya pokello ya lekgetho mmoho le lesedi la kgutliso ya lekgetho ya dilemo tsa ditjhelete tsa 2018 ho isa ho sa 2022 mmoho le dilemo tsa ditjhelete tsa 2017/18 ho isa ho tsa 2021/22.

Ho iphumana hape ha ikonomi ho tswa seweng ho fapane ha ho bapiswa le ditshoso tsa mehleng tse bileng teng ikonoming. Ka mora qomatsi ya ditjhelete ya lefatshe ka bophara ka 2008/09, ho nkile dilemo tse ngata hore dipokello tsa lekgetho di iphumane hape ho ba maemong a pele ho qomatsi ena e le selekanyetso sa lekeno le mejo. Ka lebaka la ho iphumana hape ho matla ha ikonomi ho tswa seweng, dipokello tsa lekgetho di nyolohile ka R314.1 billion ho tswa ho R1 563.8 billion bakeng sa selemo se fellang ka la 31 Thakubele 2022. Ho iphumana hape ha pokello ya lekgetho ho bonahetse ho phatlalla le mefuta yohle ya lekgetho, empa haholoholo lekgetho la lekeno la dikgwebo ka lebaka la ho nyoloha ha ditheko tsa dirafshwa, mmoho le lekgetho le hodima dithoto tsa lehae le ditshebeletso, tse ileng tsa thefulwa haholo ke ho ba teng ha maemo a thibelo ka nako ya sewa.

Dipatlisiso: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za

National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za o letsetse
012 315 5000

Dintlha tsa bohlokwa phatlalatsong ena ya 2022 ke tsena:

- Paloyohle ya lekgetho le bokelletsweng ke SARS e eketsehile ho tloha ho R1 216.5 billion ka 2017/18 ho isa ho R1 563.8 billion ka 2021/22, e leng kgolo ya Sekgahla sa Kgolo e Phetaphetilweng ya Selemo ka seng (CAGR) sa 6.5% nakong ena. Sena ke Sekgahla sa Kgolo e Phetaphetilweng ya Selemo ka seng (CAGR) se tlasana sa 8.4% se ileng sa fihlellwa ka nako ya dilemo tse hlano tse fetileng ho tloha ka 2012/13 ho isa ho 2017/18.
 - Lekgetho la Lekeno la Batho ka bomong (PIT) ka 35.5%, Lekgetho la Boleng bo ekeditsweng (VAT) ka bokaofela ba lona ke 25.0% mme Lekgetho la Lekeno la Kgwebo (CIT) ka 20.7% mme le dutse e le mohlodi o moholohadi wa pokello ya lekgetho o ka bang le kabelo ya 81.2% hodima paloyohle ya dipokello tsohle tsa lekgetho.
 - Palohare ya lekgetho papisong le Tlhahiso ya kakaretso ya Naha (GDP) ebile e seng kaalo ho tloha ho 23.8% ka 2019/20 ho isa ho 22.3% ka 2020/21 mme ya latelwa ke keketseho ya 24.9% selemong sena sa tekolo.
- Kgaolong ya 2: Ka la 31 Tlhakubele 2021, rejistara ya Lekgetho la Lekeno la batho ka bomong (PIT) e ile ya hola selemo le selemo ka 4.1% e leng batho ka bomong ba 23.9 million. Palo ya batho ka bomong ba lebelletsweng ho fana ka dikgutliso tsa bona tsa lekgetho e bile 7.1 million bakeng sa selemo sa lekgetho sa 2018. Palo ena e ile ya fokotsehela ho 6.8 million ka 2020 le ho 6.4 million ka 2021, ka lebaka la ho eketswa ha moedi wa nyehelwa ha dikgutliso dilemong tse mmalwa tse fetileng. Palo ya balefalekgetho ba ileng ba hlwauwa hore ba tle ba hlahlojwe ka tsela ya othomathiki sehle sa ho faela sa 2020 e ile ya atoloswa haholo moo e seng e akaretsa batho ba fetang 3.4 million. Data e hlahlobilweng ya balefalekgetho ka bonngwe ba bona e bontshitse hore balefalekgethong ba 6 388 532 bao ho lebelletsweng hore ba fane ka dikgutliso tsa bona bakeng sa selemo sa lekgetho sa 2021, ke balefalekgetho ba 5 508 525 (86.2%) ba seng ba hlahlobilwe. Lekgetho la Lekeno la batho ka bomong, manollo ya dihlahlobo tsa palo ya setjhaba le bodulo ba balefalekgetho ba ileng ba hlahlojwa ka nako ya mafelo a Phato 2022 bakeng sa selemo sa lekgetho sa 2021 e bontshitse diphetho tse bakang thahasello:
 - 2 177 191 (39.5%) ya balefalekgetho ba hlahlobilweng ba ngodisitswe Gauteng;

Dipatlisiso: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za

National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za o letsetse
012 315 5000

- 726 663 ya balefalekgetho ba hlahlobilweng ba phela Johannesburg Metro mme ba lefisitswe lekgetho la palohare ya lekeno la R446 739;
 - 1 432 673 (26.0%) ya balefalekgetho ba hlahlobilweng ba bile dilemong tsa 35 ho isa ho 44;
 - 2 859 926 (51.9%) ya balefalekgetho ba hlahlobilweng ke balefalekgetho ba banna ha ba 2 613 130 (47.4%) e le basadi; mme balefalekgetho ba 35 469 (0.6%) ha ho a fumanwa bong ba bona;
 - Balefalekgetho ba hlahlobilweng ba bile le bokaofela ba lekeno la lefiswang lekgetho la R1.8 trillion mmoho le sekoloto sa lekgetho sa R388.1 billion. Lekgetho la setlwaedi e bile sekgahla sa 21.4% ha ho bapiswa le 22.3% ya selemo se fetileng sa lekgetho; mme
 - Lekeno le tswang meputsong, mekgolong le mefuteng e meng ya ho lefa mmoho le pensheneng, tijelete ya tshebetso e eketsehileng mmoho le dianyuiti e bile 77.2% ya paloyohle ya lekeno le lefiswang lekgetho.
- Dipalopalo Kgaolong ya 3 e mabapi le Lekgetho la Lekeno la Kgwebo (CIT) di bontsha hore dikhampaning tse 1 028 832 tse hlahlobilweng haesale ho tloha ka Phato 2022 bakeng sa selemo sa lekgetho sa 2020, 24.4% ya tsona di bile le lekeno le letle le lefiswang lekgetho, ha tse 53.2% di bile le lekeno le lefiswang lekgetho le lekanang le ha ho letho mme tse setseng tsa 25.4% di bile le ditahlehelo tse hlahlobilweng.
 - Kgaolo ya 4 e bontsha hore ka 2021/22, 80.0% ya barekisi ba ntseng ba sebetsa ba VAT e ne e le dikhampani kapa dikoporasi tse kwetsweng. Bona ba bile le kabelo ya 92.7% ditefong tsa VAT ya Lehae mme tsa ba le kabelo ya 91.9% ya dipusetso tsa VAT tse lefilweng. Le ha batho ka bomong ba bona (bao e leng borakgwebo ka bobona) e bile 14.8% ya barekisi ba ntseng ba sebetsa ba VAT, ba bile le kabelo ya 2.3% feela ya ditefo tsa VAT ya Lehae mme ba fumana dipusetso tsa VAT tsa 1.2% feela.
 - Jwalokaha ho hlalositse Kgaolong ya 5, VAT ya thomellokahare le Dikgafa tsa Bolaodi ba Meedi ebile 13.1% le 3.7% ya paloyohle ya Pokello ya Lekgetho bakng sa selemo; sena se bakile bokaofela ba 16.8%, e leng e ka tlase ho 17.2% ya setlwaedi ya dilemo tse hlano tsa pele ho mona. Kabelo ya makgetho ana papisong le GDP le yona e ile ya nyolohela ho 4.2% ho tswa setlwaeding sa dilemo tse hlano tsa ho feta

Dipatlisiso: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za

National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za o letsetse
012 315 5000

sa 4.0%, moo VAT ya Thomelohare le ya Dikgafa tsa Bolaodi ba Meedi e bileng le kabelo ya 3.3% le 0.9% ka ho fapana selemong.

- Bakeng sa selemo sa ditjhelete sa 2021/22.
 - VAT ya Thomelohare e bokelletswe haholo ho tswa thomelohareng ya Metjhini le Dielektronike (25.6%); Dihlahiswa tsa Dikhemikhale (14.2%); Dipalangwang, Difofane le Dikepe (9.7%); Dipehelo tse Ikgethang (8.9%); Dimetale tsa Motheo (7.5%); Polasetiki le Raba (5.5%); Masela le Diaparo (5.0%) mmoho le Dihlahiswa tsa Dimenerale (4.0%).
 - Ba bileng le kabelo e kgolohadi ho tsa Dikgafa tsa Boalodi ba Meedi ka 2021/22, ebile Dipalangwang, Difofane le Dikepe (22.7%); Masela le Diaparo (17.3%); Dijo, Dino le Kwae (14.8%) mmoho le Metjhini le Dielektronike (13.3%).
 - Sekgahla sa kakaretso sa Paloyohle ya Lekgetho la Thomelohare e bile 11.9% papisong le sa ngwahola sa 12.0%. Disebediswa tsa bohlokwa tse bileng le dikgahla tse hodimodimo tsa Paloyohle ya Lekgetho la Thomelohare e bile Dieta le tse Tsamayang Mmoho le Tsona ka 43.6%; Matlalo le Dihlahiswa tsa Matlalo ka 37.0% le Masela le Diaparo ka 30.0%.
- Ha re phethela, Kgaolo ya 6: Makgetho a mang le Dipokello di fana ka lesedi la makgetho a kang a Kuno e Entsweng ka mora Thekiso ya Dithoto (CGT), Kgafa ya Phetiso, Royalthi ya dimenerale le petroliamo (MPRR), ditefo tsa SACU le dipusetso tsa disele. Ka 2021/22, ho ile ha ba le R16.2 billion ya CGT eo R7.7billion ya yona e bileng ka lebaka la batho ka bomong mmoho le dithraste le R8.5 billion ya dikhampani. Ke bokaofela ba R189.3 billion bo seng bo fumanwe haesale hoba ho qalwe ka CGT ka Mphalane wa 2001, ke R88.6 billion e tswang ho batho ka bomong mmo le dithraste mmoho le R100.6 billion e tswang dikhampaning. Ditefo tsa Diroyalthi tsa Dimenerale le Mehloodi ya Petroliamo (MPRR) ka bao ba di rafang di bile le kgolo e kgolo ya R14.2 billion (100.0%) ho isa ho R28.5 billion ka lebaka la ho ntlafala ho matla dithekong tsa dirafshwa tse kang polatinamo, tshepe mmoho le mashala. Kgolo ena ke babatshehang haholo ha ho bapiswa le kgolo e fihlelletsweng ka selemo sa ditjhelete sa 2016/17 ya R2.1 billion (56.5%).

Dipatlisiso: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za

National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za kapa o letsetse
012 315 5000

Ditokomane tsa Dipalopalo tsa Lekgetho tsa 2022 di fumaneha websaeteng ya SARS le ya Lefapha la Naha la Matlotlo e leng www.sars.gov.za le www.treasury.gov.za

Ka bobedi SARS le Lefapha la Naha la Matlotlo re ananela maikutlo le ditlhaliso tsa setjhaba mabapi le ho ntlafatsa tshebediso ya phatlalatso ena ka tekolo ya leano le ho ntshetsa pele menahano e metjha e mabapi le dintlha tsa phedisano le ikonomi Afrika Borwa. Tsena di ka romelwa ka imeile ho taxstatistics@sars.gov.za.

Ho fumana lesedi le leqepheng lena ka dipuo tse fapaneng tobetsa dihokedi tse ka tlase:

- IsiZulu
- Sesotho
- Afrikaans
- Sepedi
- Xitsonga

KE PHETHO

Dipatlisiso: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za
National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za o letsetse
012 315 5000